

EuroPeerGuid

Eurooppalaisen vertaisarvioinnin koulutusohjelma ammatilliseen aikuisohjaukseen

*Eurooppalainen vertaisarvioijakoulutus
ammattilliseen aikuisohjaukseen*

Eurooppalainen vertaisarvioijakoulutus ***ammattilliseen aikuisohjaukseen***

EuroPeerGuid -materiaalia varten muokattu Eurooppalaisesta vertaisarvioijakoulutuksesta, joka on suunniteltu projektissa "Peer Review Extended II", Leonardo da Vinci -hanke LLP-LdV/TOI/2007/AT/0011

Osa I

Eurooppalainen vertaisarvioijien koulutusohjelma – lyhyt versio

Osa II

Eurooppalaisen vertaisarvioijien koulutusohjelman laadun varmistaminen – tarkistuslista

Osa III

Vertaisarvioijien koulutusohjelman osiot

EuroPeerGuid
Eurooppalainen vertaisarviointi ammatillisessa aikuisohjauksessa
Leonardo da Vinci – Transfer of Innovation -projekti 2010-1-PT1-LEO05-05185

Tämä hanke on toteutettu Euroopan komission tuella. Julkaisussa esitetyt näkemykset ovat kirjoittajien omia, eikä Euroopan komissio ole vastuussa tämän julkaisun sisällön käytöstä.

Johdanto

Maria Gutknecht-Gmeiner

Eurooppalaiset vertaisarviointihankkeet ammatilliseen koulutukseen ja koulutusohjelma vertaisarvioijille

Ammatillisen koulutuksen eurooppalaista vertaisarviointimenettelyä on kehitetty vuosina 2004-2009 kolmessa Leonardo da Vinci -projektissa ("Peer Review in initial VET" (2004-2007), "Peer Review Extended" (2007) ja "Peer Review Extended II" (2007-2009)). Arviointimenettely on kuvattu yksityiskohdaisesti julkaisussa Eurooppalaisen vertaisarvioinnin opas (Gutknecht-Gmeiner et al. 2007). Arviointimenettelyn toimivuus ja käyttöönotto ovat sidoksissa vertaisarvioijien osaamiseen, joten sopivat vertaisarvioijien koulutus- ja rekrytointimenetelmät ovat edellytys korkealaatuisen vertaisarvioinnin laajamittaiselle käyttöönotolle. Tähän kysyntään on nyt vastattu räätälöidyllä vertaisarvioijakoulutuksella, joka valmentaa vertaisarvioijat heidän vaativiin tehtäviinsä. Koulutus kehitettiin ja testattiin LdV TOI projektissa "Peer Review Extended II".

Vertaisarvioinnin soveltaminen ammatilliseen aikuisohjaukseen

LdV TOI -projektissa EuroPeerGuid eurooppalaista vertaisarviointimenetelmää on sovellettu aikuis-koulutuksen ohjaukseen: ensimmäisessä vaiheessa eurooppalaisen vertaisarvioinnin opasta ja työvälineitä on sovellettu ohjauksen ulkoisen arvioinnin olosuhteisiin ja vaatimuksiin. Asianmukaisen vertaisarvioijien koulutuksen varmistamiseksi alkuperäistä koulutusohjelmaa – joka oli suunniteltu ammatilliseen peruskoulutukseen – ollaan nyt tarkistamassa. Kävi ilmi, että tarvittiin ainoastaan pieniä muutoksia, sillä vertaisarvioijien tehtävät pysyvät samoina. Ammatillisessa aikuisohjauksessa on joka tapauksessa tiettyjä erityispiirteitä, jotka täytyy ottaa huomioon. Ne ovat 1) yleinen haaste saada palautetta asiakkailta, jotka eivät ole säännöllisiä asiakkaita ja/tai joita ei ole rekisteröity (esimerkiksi satunnaiset asiakkaat) ja 2) ohjauspisteiden usein rajoitettu koko, joka vaatii erityishuomiota etenkin palautteessa ja raportoinnissa.

Koulutusohjelman eurooppalainen ulottuvuus

Kuten aiemmissa projekteissa, koulutusohjelma on suunniteltu kansainväliseen käyttöön (esim. vertaisarvioijien koulutus kansainvälisiin vertaisarviointeihin kansainvälisissä ympäristöissä), mutta sitä voidaan käyttää myös suunnitelmana kansallisissa/alueellisissa/paikallisissa koulutuksissa.

Eurooppalainen vertaisarvioijakoulutus - yleistä

Eurooppalainen vertaisarvioijakoulutus on kansainvälisen asiantuntijatiimin lokakuun 2007 ja syyskuun 2009 välisenä aikana kehittämä järjestelmä, johon on osallistunut ja josta on antanut palautetta ammatillisen koulutuksen käytännön toimijoita. Sen keskeinen osa on vertaisarvioijien koulutusohjelma (osa I). Koulutukseen kuuluu myös osa laadunvarmistuksesta (osa II). Koulutuksen osiot on kuvattu yksityiskohtaisesti osassa III.

Eurooppalaisen vertaisarvioijakoulutuksen sisältö käsittää siis seuraavat osat:

Taulukko 1: Eurooppalaisen vertaisarvioijakoulutuksen osat

Osa I Vertaisarvioijien koulutusohjelma <i>Maria Gutknecht-Gmeiner</i> Kieli: englanti
Osa II Eurooppalaisen vertaisarvioijakoulutuksen laadunvarmistus <i>Josep Camps ja Pere Canyadell</i> Kieli: englanti
Osa III Vertaisarvioijakoulutusohjelman sisältö <i>Maria Gutknecht-Gmeiner, Pirjo Väyrynen, Leena Koski, Anette Chur, Anette Halvgaard ja Rick Hollstein</i> Kieliversiot: englanti, katalaani, tanska, suomi, saksa, portugali ja espanja

Vertaisarviointi ammatillisessa aikuisohjauksessa –koulutuksen kaikki osat on muokattu ja ovat saatavilla englanniksi, ranskaksi, suomeksi, portugaliksi ja sloveniaksi.

Osa I

Maria Gutknecht-Gmeiner, ammatillista aikuisohjausta varten muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner.

I. Eurooppalainen vertaisarvioijien koulutusohjelma

I. 1 Opetuksen vaatimukset

Vertaisarviointien tulee olla erittäin käytännönläheisiä sekä sisällöltään – teorian välittämisen tulee olla käytännön toteutuksen tukena eikä itseisarvona – että opetusmenetelmiltään. Menetelmien tulisi tukea käytännön kannalta olennaisten tietojen ja taitojen hankintaa sekä edistää henkilökohtaista kehittymistä ja osaamista. Sosiaalisia taitoja ja henkilökohtaista osaamista ei ole erotettu omiksi osioikseen vaan ne ovat koko ohjelman kantava teema, jonka kohdalla korostuu erityisesti käytäntöön soveltamisen ja käytäntöjen sekä käyttäytymismallien tarkastelun merkitys.

I. 2 Koulutusohjelma

Eurooppalainen vertaisarvioijakoulutus muodostuu erillisistä osioista, jotka noudattavat vertaisarvioinnin etenemistä (vaiheet 1-3). Vaihe 1 käsittelee vertaisarviointiin valmistautumista, vaihe 2 vertaisarviointikäytäntöä ja vaihe 3 raportointia. Rakenteeseen on mahdollista liittää myös vertaisarviointiryhmän valmistautuminen, toisin sanoen koulutus voidaan liittää osaksi vertaisarviointeja ja näin saavuttaa synergiaetua.

Taulukko 2: Eurooppalaisen vertaisarvioijien koulutusohjelman yhteenveto

Osiot	Teoriaa / käytäntöä; valmistelua*	Vaihe**	Osaamisalue
1 Johdatus laadunhallintaan ja vertaisarviointiin	Teoriaa	Vaihe 1	Arvioinnin/vertaisarvioinnin perusteet
2 Vertaisarvioijien roolit ja tehtävät	Teoriaa ja käytäntöä	Vaiheet 1-3	Arvioinnin/vertaisarvioinnin keskeiset taidot; sosiaaliset taidot ja henkilökohtainen osaaminen
3 Laadulliset menetelmät	Teoriaa ja käytäntöä Valmistelua	Vaihe 2	Menetelmäosaaminen
4 Vertaisarvioinnin suunnitteleminen	Teoriaa ja käytäntöä Valmistelua	Vaihe 1	Menetelmäosaaminen
5 Analyysi, tulkinta ja arviointi	Teoriaa ja käytäntöä	Vaihe 2	Menetelmäosaaminen
6 Suullisen palautteen antaminen ja raportin laatiminen	Teoriaa ja käytäntöä	Vaihe 3	Sosiaaliset taidot ja henkilökohtainen osaaminen
7 Ns. pehmeät taidot ("Soft skills")	Teoriaa ja käytäntöä	Vaiheet 1-3	Sosiaaliset taidot ja henkilökohtainen osaaminen

Lähde: Gutknecht-Gmeiner 2009, * Vertaisarvioinnin valmistelu; ** Vertaisarvioinnin vaihe.

Yksittäisten osioiden sisältö on kuvattu tarkemmin kunkin osion kuvauksessa.

Osa II

Eurooppalaisen vertaisarviointikoulutuksen laadunvarmistus - tarkistuslista

Osatekijät ja laatukriteerit

Josep Camps ja Pere Canyadell

Ammatillista aikuisohjausta varten muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner.

Eurooppalaisen vertaisarviointikoulutuksen laadunvarmistuksen keskeiset osatekijät:

1. Koulutuksen kuvaus
2. Asiakkaat
3. Toteutustavat
4. Koulutuksen arviointi
5. Koulutuksen validointi

I. Koulutuksen kuvaus

I.1 Koulutuksen tarjoaja

Koulutuksen tarjoaja: yliopisto, ammatillisen opettajakoulutuksen tms. tarjoaja.

Koulutuksen tarjoajan tulee noudattaa vakiintunutta laatujärjestelmää, kuten ISO 9001:2008, omaa järjestelmää, EFQM-pohjaista järjestelmää tai järjestelmällistä itsearviointia.

I.2 Koulutus

Määritettävät tekijät:

1. Koulutuksen kesto
2. Koulutuksen ajankohta
3. Kustannukset ja taloudellinen tuki
4. Diplomi/todistus ja diplomin myöntävä taho
5. Osallistujamäärä
6. Osallistujia kouluttajaa kohden
7. Diplomin uudistaminen, vertaisarvioijien pätevyyden ylläpitäminen
8. Kouluttajien pätevyys ja osaaminen
 - arvioinnin ja laadunhallinnan asiantuntemus
 - vertaisarvioinnin asiantuntemus
 - ammatillisen aikuisohjauksen tuntemus ja asiantuntemus
 - soveltuva opetusalan osaaminen, erityisesti aikuiskoulutuksen asiantuntemus

II. Osallistujat

Pääsyvaatimukset:

1. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
2. Muodolliset vaatimukset:
 - Koulutus ja pätevyys
 - suositukset
3. Vaadittava kokemus:
 - Kokemus ammatillisesta aikuisohjauksesta
 - Kokemusta itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista
 - Kokemusta laadunvarmistuksesta
4. Lähtötasovaatimukset: taitojen ja osaamisen määrittäminen

III. Toteutustavat: ohjelman laatiminen

Määritettävät tekijät

1. tavoitteet (oppimistulokset), mittarit
2. sisältö
3. kesto
4. opetusmenetelmät
5. resurssit
6. arviointimenetelmät

Koulutuksen viimeinen vaihe: käytännön harjoittelu

7. osallistuminen vertaisarviointiin tarkkailijana (oppiminen kokeneilta vertaisarvioijilta)

IV. Koulutuksen arviointi: koulutuksen arviointi ja kehittäminen

Palaute koulutettavilta

Palaute kouluttajilta

Palaute ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä

Indikaattorit

Kurssin vaikuttavuuden arviointi

V. Koulutuksen validointi

Ensimmäinen versio (pilotti)

Toinen versio: kurssin laadullinen kehittäminen

Koulutuksen jatkuvan parantamisen keinojen määrittely (indikaattorit, palautteet jne.)

Osa III

Eurooppalaisen vertaisarvioijien koulutusohjelman sisältö

Maria Gutknecht-Gmeiner, Pirjo Väyrynen, Leena Koski, Anette Chur, Anette Halvgaard ja Rick Hollstein
Ammatillista aikuisohjausta varten muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner

Osio 1: Johdatus laadunhallintaan ja vertaisarviointiin

Osio 2: Vertaisarvioijien roolit ja tehtävät

Osio 3: Laadulliset menetelmät

Osio 3a: Tiedonkeruumenetelmät

Osio 3b: Laadulliset menetelmät; haastattelu ja havainnointitekniikat

Osio 3c: Haastattelujen valmisteluohjeet ja havainnointitaulukot

Osio 4: Vertaisarvioinnin suunnittelu

Osio 5: Analyysi, tulkinta ja arviointi

Osio 6: Suullisen palautteen antaminen ja raportin laatiminen

Osio 7: Pehmeät taidot

Osio 1: Johdatus laadunhallintaan ja vertaisarvointiin

Laatija: Leena Koski, Opetushallitus; *muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner*

I. Tavoitteet

Vertaisarvioijat ymmärtävät laadunhallinnan ja laadunvarmistuksen merkityksen ammatillisen aikuisohjauksen kehittämisessä. Toisaalta vertaisarvioijien tulee tuntea määritellyt eurooppalaiset aikuisohjauksen laatualueet, standardit ja indikaattorit. Osallistujat ymmärtävät vertaisarvioinnin aseman laatuympyrässä. He tuntevat EQAVET-viitekehysten ja muita ohjauksen/koulutuksen laadunhallinnan usein käytettyjä menetelmiä.

II. Sisältö

- Mitä laatu on?
- Johdatus laadunhallinnan ja laadunvarmistuksen käsitteisiin sekä keskeisiin periaatteisiin
- Laadunvarmistuksen eurooppalainen viitekehys ammatilliseen koulutukseen (EQAVET) ja sen soveltaminen aikuisohjaukseen
- EQAVET-viitekehysten käyttö vertaisarvioinneissa
- Johdatus Euroopassa yleisesti käytettäviin ammatillisen koulutuksen/ohjauksen laadunhallinnan ja laadunvarmistuksen menetelmiin
- Laadunvarmistus osana vertaisarvointia

III. Suositeltava kesto

60-90 minuuttia osallistujien ennakkotiedoista ja laadunhallintakokemuksesta riippuen

IV. Osallistumisen edellytykset

Ei vaatimuksia

V. Opetusmenetelmät

Itsenäinen työskentely, reflektointi ja aivoriihi

World Café -menetelmä

Kouluttajan osuus (luennointi)

Ryhmätyö

Keskustelut

Koulutuksessa tulee hyödyntää osallistujien ennakkotietoja ja kokemusta laadunhallinnasta ja heitä tulee kannustaa työstämään näkemyksiään teoreettisista kysymyksistä itsenäisen pohdiskelun, ryhmätöiden ja keskustelujen avulla.

VI. Toteutus

Lyhyt aivoriihi, mitä laatu voi tarkoittaa? Miten laadun käsitettä tulisi lähestyä vertaisarvioinneissa?

- Pienryhmätyöskentelyä (10 minuuttia) ja keskustelua ryhmätöiden tuloksista
- Yhteinen näkemys laadusta kansainvälisissä eurooppalaisissa vertaisarvioinneissa keskustelujen ja Eurooppalaisen vertaisarvioinnin oppaan pohjalta

Lyhyt esitys ammatillisessa koulutuksessa käytetyistä laatukäsitteistä ja -malleista

- Kouluttajan osuus
- Asiasta tietoa ja kokemusta omaavien osallistujien panos

Johdatus EQAVET:iin ja vertaisarviointiin

- Kouluttajan osuus
- Kysymyksiä

VII. Resurssit

Tilan tulee olla riittävän suuri ryhmätöiden tekemiseen.

Fläppitaulut, tietokone/piirtoheitin ryhmätöiden ja opettajan aineistojen esittelemiseen

VIII. Liite: Aineistot, monisteet jne.

- Power Point -esitys
- Ryhmätöissä käsiteltävien kysymysten luettelo

Osio 2: Vertaisarvioijien roolit ja tehtävät

Laatija: Leena Koski, Opetushallitus, Suomi; *muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner*

I. Tavoitteet

Osallistujat voivat toimia arvioijina eurooppalaisissa vertaisarvioinneissa. Osallistujat tuntevat eurooppalaisen vertaisarvioinnin eri vaiheisiin liittyvät vertaisarvioijien tehtävät. Osallistujat ymmärtävät eurooppalaiseen vertaisarviointiin osallistumisen edellyttämät eettiset näkemykset / keskeiset periaatteet. Heidän arvonsa ja asenteensa ovat asianmukaisia ja osallistujat tietävät, mitä arviointia suorittavilta vertaisarvioijilta odotetaan. Osallistujat tuntevat vertaisarvioinnin edellyttämät keskeiset henkilökohtaiset ja sosiaaliset taidot ja ymmärtävät niiden merkityksen vertaisarvioinnissa.

IX. Sisältö

Vertaisarvioijien rooli arvioijana
Vertaisarvioijien tehtävät arvioinnissa
Asenteet ja arvot
Toiminta
Henkilökohtainen ja sosiaalinen osaaminen

X. Suositeltava kesto

60 minuuttia

XI. Osallistumisen edellytykset

Osallistujat ovat tutustuneet vertaisarviointioppaaseen ja ovat osallistuneet lyhyeen vertaisarvioinnin esittelyyn.

XII. Opetusmenetelmät

Video tai roolipeli vertaisarvioijana toimimisesta ja eurooppalaisen vertaisarvioinnin keskeisistä periaatteista, ryhmätyö.

Vertauksien pohdinta

Toimiminen vertaisarvioijana ensimmäistä kertaa todellisessa tilanteessa, jossa on tukena ja palautteen antajana kokenut vertaisarvioija.

XIII. Toteutus

Tietojen antamisen lisäksi vertaisarvioijien tehtävistä suositellaan erityisesti osallistujia aktivoivien menetelmien käyttöä. Tavoitteena on kannustaa osallistujia itsenäiseen pohdintaan ja keskusteluun (esim. vertauksien käyttämistä, esimerkkitalanteiden työstämistä, roolitehtäviä jne.). Tärkeää:

- Vertaisryhmän eri roolien harjoittelu
- Palautetilanteen arkaluonteisuuden ymmärtäminen.

Arviointi: tavoitteena antaa suullisesti keskinäistä laadullista palautetta ryhmässä.

XIV. Resurssit

Video

Ohjeistus videoon, roolitehtäviin ja ryhmiin.

XV. Liite: Aineistot, monisteet jne.

Vertaisarvioinnin perusperiaatteet (ks. työvälineet)

Osio 3: Laadulliset menetelmät

Laatija: Maria Gutknecht-Gmeiner, *muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner*

Osio 3a: Tiedonkeruumenetelmät

I. Tavoitteet

Vertaisarvioijat tuntevat eri tiedonkeruumenetelmien erityispiirteet ja kykenevät arvioimaan niiden soveltuvuuden vertaisarviointiin.

II. Sisältö

Johdatus vertaisarviointeihin soveltuviin tiedonkeruumenetelmiin ja niiden ominaispiirteisiin (määrällisen/laadullisen, reaktiivisten/ei-reaktiivisten menetelmien erot)

Laadullisiin menetelmiin perehtyminen. Keskeiset menetelmät:

- haastattelut
- havainnointi ja
- olemassa olevan tiedon käyttö

Eri menetelmien eduista ja haitoista keskusteleminen, käyttösuositukset ottaen huomioon tiedonkeruun tavoitteet, resurssit ja olosuhteet.

III. Suositeltava kesto

60 minuuttia

IV. Osallistumisen edellytykset

Ei vaatimuksia

V. Opetusmenetelmät

Kouluttajan osuus, ideointi/ryhmätyö

VI. Toteutus

Katsaus tiedonkeruumenetelmiin: määrälliset ja laadulliset menetelmät, painopiste laadullisissa menetelmissä (kouluttajan aineistojen tai aivoriihen/kirjallisen ideoinnin perusteella)

Menetelmien soveltaminen; vahvuudet ja heikkoudet (ryhmätyö ja yhteiset keskustelut)

VII. Resurssit

Tilat/laitteet

Riittävästi tilaa ryhmiin (enintään neljä ryhmää)

Fläppitaulut/kortit tai tietokone/piirtoheitin/projektori ryhmätöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittelemiseen

Osio 3b: Laadullinen haastattelu ja havainnointitekniikat

I. Tavoitteet

Vertaisarvioijat osaavat haastatella siten, että haastateltavat puhuvat avoimesti ja haastattelusta saadaan runsaasti tietoa, jonka pohjalta arviointikysymyksiä voidaan tarkastella kattavasti.

II. Sisältö

Haastattelujen valmistelu:

Arviointikysymysten muotoileminen

Kysymystyypit

Haastatteluohjeiden laatiminen

Haastattelemisen:

Keskeiset periaatteet vertaisarvioijille/tiedottamiseen sekä haastatteluja koskevat säännöt

Luottamuksen sekä luotettavan ja välittömän tunnelman luominen

Haastattelun päättäminen

Haastattelutekniikat:

Kysymysten muotoileminen

Tunnustelevat kysymykset

Yhteenveto ja vastausten tarkistaminen ryhmässä

Sanallinen ja sanaton viestintä haastattelutilanteessa: suositeltavat ja vältettävät toimintatavat

Dokumentointi: muistiinpanot

III. Suositeltava kesto

90 minuuttia

IV. Osallistumisen edellytykset

Osio 3a:n suorittaminen

V. Opetusmenetelmät

Aivoriihi

Kouluttajan osuus

Roolipeli haastattelutilanteesta

Roolipeli palautteesta

Ryhmätyö

VI. Toteutus

Aivoriihi: pienryhmissä pohditaan onnistuneen haastattelun osatekijöitä tai arvioidaan esimerkki-haastattelua

Kouluttajan osuus: arviointikysymysten muotoileminen, haastattelukysymysten muotoilu, haastattelujen kulku ja havainnointitekniikat

Roolipelit ryhmissä

1) Haastattelu: yksi haastattelija ja kaksi haastateltavaa (tai kaksi esittää kysymyksiä yhdelle haastateltavalle tai toinen haastattelijoista kirjaa vastaukset muistiin – ks. analyysiä koskeva osio jäljempänä), yksi havainnoi ja tekee muistiinpanoja haastattelutilanteesta

2) Palaute havainnoijalta ja keskustelu ryhmässä

Ryhmäkeskustelu:

Ryhmät esittelevät havaintojaan ja niistä keskustellaan

VII. Resurssit

Materiaali

Moniste: Viestintä- ja haastatteluohjeet (työväline 8)

Esimerkkihaastattelu: video tai vuoropuhelu tekstinä (mikäli saatavilla)

Tilat/Laitteet

Riittävästi tilaa ryhmätöihin (enintään neljä ryhmää)

Fläppitaulut/kortit tai tietokone/piirtoheitin/projektori ryhmätöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittelemiseen

VIII. Liite: Aineistot, monisteet jne.

Moniste: Viestintä- ja haastatteluohjeet (työväline 8)

Osio 3c: Haastattelujen valmisteluohjeet ja havainnointitaulukot

I. Tavoitteet

Vertaisarvioijat osaavat tehdä haastatteluja siten, että haastateltavat puhuvat avoimesti ja haastattelusta saadaan runsaasti tietoa, jonka pohjalta arviointikysymyksiä voidaan tarkastella kattavasti.

II. Sisältö

Tämä osio on jatkoa Tiedonkeruu-osiolle sekä erityisesti Laadullinen haastattelu ja havainnointitekniikat – osiolle.

Laadullinen haastattelu ja havainnointitekniikat – osion sisältöä sovelletaan (aitoon) tilanteeseen. Haastatteluohjeet ja havainnointitaulukot kehitetään ryhmätyönä. Jos kyse on aidosta tilanteesta, osio toimii myös vertaiskäynnin valmisteluna.

Sisältö:

Arviointikysymysten muotoileminen toimiviksi

Haastatteluohjeiden laatiminen: kysymysten muotoileminen standardoiduiksi avoimiksi kysymyksiksi

Havainnointitaulukoiden laatiminen laadullista havainnointia varten (luokkatyöskentelyyn, työpajoihin jne.)

III. Suositeltava kesto

90 minuuttia

IV. Osallistumisen edellytykset

Tiedonkeruumenetelmät ja Laadullinen haastattelu ja havainnointitekniikat –osion suorittaminen
Suositeltava: Vertaisarvioinnin suunnittelemisen –osio

V. Opetusmenetelmät

Ryhmätyö

Kouluttajan palaute

VI. Toteutus

Ryhmätyö

Ryhmät valmistelevat kaksi tiedonkeruusessiota (yhden ryhmähaastattelun ja yhden havainnointitilaisuuden) ja laativat haastatteluohjeet/havainnointitaulukot

Ryhmät käyttävät tapausesimerkkiä tai omaa esimerkkitapausta.

Ryhmät laativat lyhyet esitykset, aiheesta keskustellaan yhdessä ja kouluttaja antaa palautetta

VII. Resurssit

Materiaali

Moniste: Haastattelupöytäkirja ja analyysiohjeet (työväline 7)

Tapaustutkimus

Tilat/laitteet

Riittävästi tilaa ryhmiin (enintään neljä ryhmää)

Fläppitaulut/kortit/ tai tietokone/piirtoheitin ryhmätöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittämiseen

VIII. Liite: Aineistot, monisteet jne.

Moniste: haastattelupöytäkirjat ja analyysiohjeet (työväline 7)

Osio 4: Vertaisarvioinnin suunnittelu

Laatija: Maria Gutknecht-Gmeiner, *muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner*

I. Tavoitteet

Vertaisarvioijat osaavat mitoittaa ja suunnitella vertaisarviointikäynnin ottaen huomioon vertaisarvioinnin tarkoituksen, arviointikysymykset sekä noudattaa empiirisen tiedonkeruun laatuvaatimuksia.

II. Sisältö

Vertaisarviointikäyntien mitoituksen ja suunnittelun menestystekijät ja laatuvaatimukset:

- Tiedonkeruumenetelmät valitaan vertaisarvioinnin ja arviointikysymysten tarkoituksen perusteella
- Tarkoituksenmukaiset sidosryhmät osallistuvat arviointiin – erityishuomio vaikeasti järjestettäviin sidosryhmiin (esim. satunnaiset asiakkaat)
- Lähteiden, menetelmien ja sidosryhmien triangulaatio (yhteiskäyttö)
- Realistinen aikataulu: riittävästi joustovaraa ja aikaa analyysille.

Tämän osion sisältö käsittää laatuvaatimusten soveltamisen vertaisarviointikäynnin (joko todellisen tai tapausesimerkin) mitoituksessa ja suunnittelussa.

III. Suositeltu kesto

150 min (vertaisarviointikäynnin ohjelman laatimiseen, kun kyse on todellisesta vertaisarviointikäynnistä) tai 90 (tapausesimerkkiä käytettäessä)

IV. Osallistumisen edellytykset

Osion 1 suorittaminen
Osion 3a suorittaminen
Vertaisarviointioppaaseen perehtyminen
Esikyselyn täyttäminen

V. Opetusmenetelmät

Kouluttajan osuus
Ryhmätyö
Kouluttajan palaute ja tuki

VI. Toteutus

Kouluttajan osuus: vertaisarviointikäynnin ohjelman laatimisen keskeiset periaatteet, kysymykset ja lyhyt keskusteluosuus

Ryhmätyö: Vertaisarviointikäynnin ohjelman laatiminen

Huom! Kouluttaja(t) ovat läsnä tukemassa/opastamassa ryhmätyöhön osallistujia

Vertaisarviointiryhmät laativat ohjelman vertaisarviointikäynnille

Kouluttajan osuus: vertaisarviointikäynnin ohjelman laatiminen; työvälineiden esittely, monisteet, yleiset sähköiset apuvälineet (malliohjelmat ja lomakkeet)

Yhteiskeskustelu: ohjelman esittely ja kouluttajan näkemykset (toimivuuden tarkastelua ja suosituksia)

VII. Resurssit

Materiaali

Moniste vertaisarviointikäynnin ohjelman laatimisen peruseriaatteista

Sähköinen lomake vertaisarviointikäynnin ohjelman laatimiseen (yksi tai kaksi mallia)

Vertaisarvioinnissa tapausesimerkkeinä käytetyt itsearviointiraportit tai ammatillisen koulutuksen järjestäjien todelliset itsearviointiraportit

Tilat/laitteet

Riittävästi tilaa ryhmittöihin (enintään neljä ryhmää)

Fläppitaulut/kortit tai tietokone/piirtoheitin/projektori ryhmittöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittelemiseen

VIII. Liite: Aineistot, monisteet jne.

Sähköinen lomake vertaiskäynnin ohjelman laatimiseen (yksi tai kaksi mallia)

Osio 5: Analyysi, tulkinta ja arviointi

Laatija: Maria Gutknecht-Gmeiner, *muokannut Maria Gutknecht-Gmeiner*

I. Tavoitteet

Osallistujat kykenevät analysoimaan, tulkitsemaan ja arvioimaan vertaisarviointikäynnillä kerättyä laadullista aineistoa (erityisesti haastatteluista saatuja tietoja) laadullisen tutkimuksen tieteellisten standardien mukaan.

II. Sisältö

Huom! Analysoitavat tiedot ovat yleensä peräisin laadullisista haastatteluista tai havainnoinnista.

1) Laadullisen tiedon analysoiminen

- Keskeisen, merkityksellisen tiedon tunnistaminen haastattelu/havainnointimuistiinpanoista: olennaisen tiedon valinta ja jäsenitys
- Tietojen käytettävyyden arviointi: lähteiden puolueettomuus ja luotettavuus
- Deduktiivinen ja induktiivinen analyysi: aineiston ryhmittely ja luokittelu
- Tietojen sisäinen ja keskinäinen vertailu

2) Laadullisen tiedon tulkitseminen ja analysointi

- Tietojen luotettavuuden tarkistaminen ja validointi; vertailu muihin lähteisiin (yhtäläisyydet ja erot)
- Tietojen tulkitseminen: tietojen ymmärtäminen ja syiden selvittäminen
- Tietojen arviointi suhteessa ennalta asetettuihin tavoitteisiin ja mittareihin sekä vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen

3) Analyysin, tulkinnan ja arvioinnin sisällyttäminen vertaisarviointikäyntiin (käytännön vinkkejä).

III. Suositeltava kesto

90 minuuttia

IV. Osallistumisen edellytykset

Osion 4: Vertaisarvioinnin suunnittelu ja osion 3: Laadulliset menetelmät suorittaminen.

V. Opetusmenetelmät

Kouluttajan osuus

Ryhmätyö aidon tai edustavan tapausesimerkin pohjalta: litteroidut haastattelut/haastattelupöytäkirjat; havainnointimuistiinpanot, keskustelu

VI. Toteutus

Kouluttajan osuus

Laadullisen tiedon analysointi, tulkinta ja arviointi
Arviointi vertaisarvioinnissa

Ryhmätyö: litteroidun haastattelun analysointi ja arviointi

Yhteiskeskustelu: ryhmien analyysien ja arviointien tulokset

VII. Resurssit

Materiaali

Ryhmätyö aidon tai edustavan tapausesimerkin pohjalta: litteroidut haastattelut/haastattelupöytäkirjat, mahdollisesti myös havainnointimuistiinpanot
Moniste: Laadullisen tiedon analysointi, tulkitseminen ja arviointi

Tilat/laitteet

Riittävästi tilaa ryhmiin (enintään neljä ryhmää)
Fläppitaulut/kortit tai tietokone/piirtoheitin ryhmätöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittämiseen

VIII. Liite: Aineistot, monisteet jne.

Moniste: haastattelujen analysointilomake (ks. mukautetut ja laajat versiot työvälaineistä)

Osio 6: Suullisen palautteen antaminen ja raportin laatiminen

Laatija: Pirjo Väyrynen, Opetushallitus, Suomi

I. Tavoitteet

Osallistujat kykenevät keskustelemaan vertaisarvioinnin keskeisistä tuloksista ja antamaan henkilökohtaista palautetta. Osallistujat osaavat esittää kaikkien arvioinnin osa-alueiden havainnot ja arvioinnin tulokset tiivistetysti vertaisarviointikäynnin päätöstilaisuudessa. Kaikki vertaisarvioijat ottavat omalta osaltaan osaa raportin laatimiseen ja kommentoivat sitä, vaikka vain yksi tai kaksi osallistujista vastaa raportin laatimisesta.

II. Sisältö

Johdanto

video

tai tapausesimerkki

sen mukaan kumpaa koulutuksessa käytetään.

Keskustelu ja tarvittaessa roolien luominen roolipeliä varten. Kommunikatiivisen validoinnin käsitteeseen ja periaatteisiin tutustuminen ja niistä keskusteleminen.

Monisteen pohjalta käsitellään raportointia ja raportin laatimisen periaatteita.

III. Suositeltava kesto

90 minuuttia

IV. Osallistumisen edellytykset

Ei vaatimuksia

V. Opetusmenetelmät

Kouluttajan osuus

Ryhmätyö/roolipeli

Video tai roolipeli suullisesta palautteesta

Kouluttajan palaute ja tuki

Arviointikeskustelu ryhmissä

VI. Toteutus

Kouluttajan esitys aiheesta opettajista "tutkijoina", päättäjinä ja palautteen antajina. Kriteeriperusteisen arvioinnin periaatteet: moniste ja ryhmäkeskustelu.

Keskeinen sisältö:

Luotettavien ja validien johtopäätösten tekeminen saadun aineiston ja haastattelujen perusteella

Palautetilanteen herkkyyden ymmärtäminen

VII. Resurssit

XV. 1 Materiaali

Monisteet

Vertaisarviointiraporttimalli

XV. 2 Tilat/laitteet

Riittävästi tilaa ryhmiin (enintään neljä ryhmää)

Videointivälineet (jos videoita käytetään)

Fläppitaulut/kortit tai tietokone/piirtoheitin ryhmätöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittämiseen

VIII. Liite

Aineistot: monisteet, vertaisarviointiraporttimalli (ks. Työvälineet)

Osio 7: Pehmeät taidot

Laatijat: Anette Chur, Kold college ja Anette Halvgaard, North Zealand College

I. Tavoitteet

Osallistujat osaavat toteuttaa vertaisarvioinnin siten, että rakentavan ja myönteisen vuoropuhelun avulla saadaan täsmälliset ja kattavat tiedot ja otetaan huomioon kulttuurierot. Osallistujat tuntevat vertaisarvioinnin peruseriaatteet (vrt. työvälaineet).

II. Sisältö

- 1) Keskeisten asiaan liittyvien tekijöiden esittely
- 2) Osallistujat kertovat omista aiheeseen liittyvistä kokemuksistaan
- 3) Keskustelu käytännön esimerkeistä

III. Suositeltava kesto

120 minuuttia

IV. Osallistumisen edellytykset

Ei vaatimuksia

V. Opetusmenetelmät

Kouluttajan osuus

Sekä yleinen keskustelu että osallistujien omien kokemusten pohtiminen ovat tärkeitä.

Ryhmätyö aidon tai edustavan tapausesimerkin pohjalta ja tehtävän purku yhteisessä keskustelussa.

VI. Toteutus

Kouluttajan osuus

Keskeiset kysymykset ja edustavat esimerkit. Yleistä keskustelua osallistujien omista kokemuksista aiheeseen liittyen.

Ryhmätyö

Tapausesimerkkien käsittely ryhmissä: valitun ongelmatilanteen analysoiminen ja keskustelu sen ratkaisumahdollisuuksista

Yhteinen keskustelu: keskustelua johtopäätöksistä ja suosituksista, joihin ryhmät ovat keskustelussa päätyneet

VII. Resurssit

XV. 3 Materiaali

Eesitys

Tapaus (todellinen tai edustava tapausesimerkki)

XV. 4 Tilat/laitteet

Riittävästi tilaa ryhmiin (enintään neljä ryhmää)

Fläppitaulut/kortit tai tietokone/piirtoheitin ryhmätöiden ja yhteisten keskustelujen tulosten esittämiseen

VIII. Liite: Aineistot, monisteet jne.

-

Lähdeluettelo

- Beywl, Wolfgang (2006): Evaluationsstandards als Grundlage für die Aus- und Weiterbildung in Evaluation – Anforderungsprofile für Evaluatoren im Vergleich. In: Joint Committee on Standards for Educational Evaluation; Sander, James R. (Hrsg.) (2006): Handbuch der Evaluationsstandards. Die Standards des "Joint Committee on Standards for Educational Evaluation", 3rd edition, Opladen: Leske + Budrich, pp. 313-335.
- DeGEval – Gesellschaft für Evaluation e.V. (ed.) (2004/2008): Empfehlungen für die Aus- und Weiterbildung in der Evaluation. Anforderungsprofile an Evaluatoreninnen und Evaluatoren, April 2004, Alfter. (DeGEval 2004/2008)
- DeGEval – Gesellschaft für Evaluation e.V. (ed.) (2008a): Recommendations on Education and Training in Evaluation. Requirement profiles for evaluators, Mainz.
Online: <http://www.alt.degeval.de/calimero/tools/proxy.php?id=24063>
- DeGEval – Gesellschaft für Evaluation e.V. (2008b) (ed.): Standards für Evaluation, 4. unveränderte Auflage. Mainz. Online: <http://www.degeval.org/degeval-standards/standards>
- Gutknecht-Gmeiner, Maria; Hense, Jan; Kihm, Stefanie; Lüth, Katrin; Steckhan, Heike (2011): [Empfehlungen zur Didaktik der Evaluation](#), Arbeitskreis „Aus- und Weiterbildung in der Evaluation“, Gesellschaft für Evaluation (DeGEval) (Hg.), Mainz. (Recommendations on didactics in evaluation training), Online: <http://www.alt.degeval.de/calimero/tools/proxy.php?id=24057>
- Gutknecht-Gmeiner, Maria (2009a): Evaluation ist unnatürlich. Erforderliche Kompetenzen und Nutzen von Selbst- und Peer-Evaluation. In: PADUA – Die Fachzeitschrift für Pflegepädagogik 2/09, pp. 9-14.
- Gutknecht-Gmeiner, Maria (2009b): Kompetenzprofil und Vermittlungskonzept für Peers zur Unterstützung der Implementierung von Peer Review im Rahmen von QIBB, i.A. von ARQA-VET, Wien. (Competence profile and training concept for Peers for implementation of Peer Review within QIBB), Online: http://www.arqa-vet.at/fileadmin/download_files/Peer_Anforderungs-und_Schulungskonzept_09_04_30.pdf.
- Gutknecht-Gmeiner, Maria (2008a): Externe Evaluierung durch Peer Review. Qualitätssicherung und -entwicklung in der beruflichen Erstausbildung. Wiesbaden: VS Verlag (Dissertation, Universität Klagenfurt 2006) (External evaluation through Peer Review, publication of dissertation).
- Gutknecht-Gmeiner, Maria (2008b): Peer Schulung. Evaluationskompetenzen von Peers, Schulungsinhalte und didaktische Konzepte. Vortrag auf der DeGEval Jahrestagung 2008, Workshop B2, 25.9.2008.
- Gutknecht-Gmeiner, Maria; Lassnigg, Lorenz; Stöger, Eduard; de Ridder, Willem; Strahm, Peter; Strahm, Elisabeth; Koski, Leena; Stalker, Bill; Hollstein, Rick; Allulli, Giorgio; Kristensen, Ole Bech (2007): European Peer Review Manual for initial VET. Vienna, June 2007.
- ➔ Kieliversiot: englanti, katalaani, tsekki, tanska, hollanti, suomi, saksa, unkari, italia, norja, portugali, romania, slovenia, espanja ja turkki osoitteesta:
http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Webpage&id=14762
- Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (1994): The programme evaluation standards. How to assess evaluations of educational programs, Thousand Oaks, Sage.
- Project EuroPeerGuid (2011): Ready to Test European Peer Review Manual for Educational and Vocational Guidance for Adults, October 2011.

www.europeerguid.eu

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Lifelong Learning Programme

